

Replik til Jesper Hoffmeyers replik: **Livsytringer er ytringer, ikke kemi**

Jeg vil præcisere: Nogle livsytringer er semiotiske, ikke kemi.

JH kommer i sin replik til at tillægge mig en række synspunkter, som jeg aldrig har fremført og endnu mindre vil forsvare. Jeg læste med begejstring JH's tidlige kritik af de "reduktionistiske videnskaber" (for eksempel i *Dansen om guldkorntet*, Gyldendal 1975), og er fuldstændig enig med JH i det forkastelige i at reducere mennesket til en "kemisk anordning" og for eksempel tro, at psykiske problemer blot skyldes mangel på specifikke transmitterstoffer i hjernen.

Jeg er ikke nogen forsvarer af de sidste århundreders "klassiske fysiske videnskabsmodel", hvis der overhovedet findes en sådan. Jeg forsøger blot at forsvare det, som jeg anser for at være den teoretiske kerne i en sund naturvidenskabelig metode: udrensningen af de teleologiske tendenser, der spontant sniger sig ind, når mennesker forsøger at forstå. Og nu forholder det sig altså sådan, at den teoretiske fysik og kemi er de discipliner, der indtil nu har haft størst held med dette forehavende. Måske fordi årsagssammenhænge her ofte er mere gennemskuelige for os.

Men i den kemiske videnskabs teoretiske fundament findes absolut intet, som kan begrunde en tro på, at den skulle kunne forklare alle menneskelige fænomener. Den kemiske videnskab er begrænset til at forstå og forklare verdens *kemiske* aspekter. De reduktionistiske forestillinger, som vi begge tager afstand fra, er opstået i miljøer og institutioner, der ofte selv mangler et videnskabeligt fundament og derfor forsøger at låne det andetsteds.

For eksempel står psykiatrien – mig bekendt – uden en teoretisk sammenhængende forståelse for, hvordan dens objekt, menneskesjælen, med dens overvældende følelsesliv fungerer. Behovet for faglig legitimitet gør det fristende at forsøge at koble sig på en rigtig videnskab.

Man er nødt til at skelne mellem naturvidenskab som faglig erkendelsesmæssig *metode* (epistemologien) og de videnskabelige *institutioner* (videnskabssociologien). Hertil kommer en underskov af politiske, filosofiske og folkelige *forestillinger* om, hvad videnskab er eller burde være (videnskabsfilosofien).

Man kan således gennem historien sagtens finde tænkere og filosoffer, som støtter en reduktionistisk menneskeopfattelse, men den er altså ikke indbygget i moderne naturvidenskabers eget teoretiske fundament. Det er bare primitiv videnskabsfilosofi. Man kan godt være tilhænger af det ene og forkaste det andet.

Noget af uenigheden kan koges ned til, at JH bruger termen "livsytringer" flertydigt. For der findes ytringer af mange slags. Nogle livsytringer er af kemisk-fysisk karakter. Andre er af økologisk-miljømæssig art. Og atter andre er tegn og signaler, som er af semiotisk art. Jeg er overbevist om, at forskellige former for forståelse kræver forskellige former for begreber og faglighed. Nogle fænomener er tilgængelige for en naturvidenskabelig forståelse, andre er absolut ikke. Til den sidste gruppe hører både sociologi, økonomi, psykiatri og semiotik.

Troels Holm, marts 2018.